

Sygn. akt III C 1234/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, w III Wydziale Cywilnym,

w składzie: Przewodniczący: SSR Michał Kluska

Protokolant: Sylwia Pisarska

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2019 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K.

przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej (...) Szpitalowi (...) Medycznej (...) w Ł. – (...) Szpitalowi (...) w Ł.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli i o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt III C 1234/19

UZASADNIENIE

Wniesionym w dniu 25 lipca 2019 roku „pозwem o zapłatę wynagrodzenia za pracę wykonywaną w ramach stażu podyplomowego” J. K. wniosła o:

- zobowiązanie pozwanego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej (...) Szpitala (...) Medycznej (...) w Ł. (...) Szpitala (...) z siedzibą w Ł. do złożenia oświadczenia woli w trybie art. 64 kc, potrzebnego do zawarcia z powódką odpłatnej umowy cywilnoprawnej o staż podyplomowy odbywany w terminie 1 marca 2019 roku do 19 września 2019 roku w miejsce porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych,

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 12.325 złotych brutto tytułem należnego jej wynagrodzenia za pracę wykonywaną w ramach stażu lekarsko-dentystycznego odbywanego u pozwanego od 1 marca 2019 roku do 19 września 2019 roku, na podstawie Uchwały nr 1037/P- (...) Prezydium Okręgowej Rady Lekarskiej w Ł. z dnia 5 lutego 2019 roku w sprawie stażu podyplomowego lekarza dentysty,

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie, powódka podała, że jest lekarką dentystką pochodzenia kurdyjskiego, ukończyła studia stomatologiczne na Uniwersytecie Medycznym w Ł. i została skierowana do odbycia u pozwanego obowiązkowego stażu podyplomowego. W dniu 1 marca 2019 roku pozwany Szpital zawarł z nią „porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych”. Powódka powołała się na treść przepisu art. 15 ust. 3f ustawy z dnia 5 grudnia 1996 roku o zawodach lekarza i lekarza dentysty, zgodnie z którym:

„Cudzoziemiec niebędący obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, który nie spełnia warunków, o których mowa w ust. 3e, odbywa staż podyplomowy na podstawie umowy cywilnoprawnej o staż podyplomowy, zawartej z jednostką, o której mowa w art. 5 ust. 9, w której to umowie określa się zakres wzajemnych zobowiązań na czas jego odbywania”

- i wskazała, że powinna z nią zostać zawarta umowa odpłatna, nie zaś umowa, na podstawie której swoje czynności będzie wykonywała bezpłatnie i nie otrzyma za nie wynagrodzenia. Powódka zaakcentowała szczególnie dwie kwestie.

Po pierwsze podniosła, że pozwany powinien zawrzeć z nią umowę, na podstawie której uzyskałaby wynagrodzenie, a nie umowę o wykonywanie nieodpłatnych świadczeń wolontarystycznych. W tym kontekście wskazała, że żaden z obowiązujących przepisów prawa nie przewiduje możliwości odbywania przez lekarzy stażu nieodpłatnie i zasugerowała, że pozwany samowolnie, a zwłaszcza wbrew Uchwale Izby Lekarskiej w Ł. z dnia 25 lutego 2019 roku, postanowił dokonać modyfikacji stosunku prawnego poprzez przedstawienie powódce do podpisania porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych, podczas gdy została skierowana do odbycia stażu podyplomowego.

Po drugie powódka uwypuklała, że ma taki sam zakres obowiązków i uprawnień, jak wszyscy inni stażyści, z którymi odbywa staż, a tylko ona jedyna wykonuje swoje prace nie uzyskując za nie żadnego wynagrodzenia. Wskazała, że nie rozumie takiego postępowania i ocenia je jako niehumanitarne.

/pozew wraz z uzasadnieniem – k. 4-10/

Postanowieniem z dnia 2 września 2019 roku Sąd zwolnił J. K. od kosztów sądowych w niniejszej sprawie w części, to jest w zakresie opłaty od pozwu w całości oraz oddalił wnioski w pozostałej części.

/postanowienie – k. 50-500/

Pozwany Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej (...) Szpital (...) Medycznej (...) w Ł. (...) Szpital (...) z siedzibą w Ł. nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa prawnego zgodnie z przepisami. Uzasadniając swoje stanowisko, strona pozwana odwołała się do treści art. 15 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 roku o zawodach lekarza i lekarza dentysty i wyjaśniła, że powódka w rozumieniu powołanego przepisu jest cudzoziemcem niebędącym obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, nie spełnia również wymogu określonego w art. 15 ust. 3e ustawy (tj. nie ma zezwolenia na pobyt stały w RP lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, statusu uchodźcy w RP ani Karty Polaka), wobec czego Szpital mógł z nią podpisać umowę cywilno-prawną. Zdaniem pozwanego zawarta umowa o świadczenie wolontarystyczne jest taką właśnie umową cywilno-prawną, a powódka umowę podpisała i przez okres 3 miesięcy od zawarcia, jej nie kwestionowała. Pozwany podkreślił też, że środki finansowe na sfinansowaniu stażu podyplomowego przekazuje Minister Zdrowia i on ustala wynagrodzenie stażysty. Przepisy te dotyczą jedynie osób będących obywatelami polskimi i obywatelami innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

/odpowiedź na pozew –k. 52-54/

Na terminie rozprawy Sąd uprzedził strony, że zgłoszone żądanie może być również kwalifikowane na podstawie prawnej niewskazanej przez powódkę, to jest na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Powódka poparła swoje dotychczasowe stanowisko. Potwierdziła, że zawarła z pozwanym następną umowę o świadczenie nieodpłatnie usług wolontarystycznych na dalszy okres, do końca trwania jej stażu. Wniosła o wydanie sprawiedliwego wyroku, uwypuklając, iż wykonuje taką samą pracę, jak inni stażyści, a jako jedyna nie otrzymuje za to wynagrodzenia, gdyż nie jest obywatelką Polski ani Unii Europejskiej. Sytuację taką uznała za niehumanitarną. Oświadczyła, że nie rozszerza powództwa o zapłatę za kolejne okresy. Uwypukliła, że powódka w czasie stażu wykonuje wszystkie czynności jak lekarz, w tym samodzielnie bada pacjentów i wykonuje zabiegi. Podniosła również, że pozwany Szpital wzbogacił się kosztem jej pracy o nie mniej niż 19.720 złotych brutto.

Z kolei strona pozwana konsekwentnie wносиła o oddalenie powództwa, podkreślając że Szpital zawarł z powódką umowę cywilno-prawną o odbywanie stażu zgodnie z ustawą o zawodach lekarza i lekarza dentysty. Zaakcentowała, że – wbrew twierdzeniom powódki, lekarze stażyści, w tym i powódka, podczas odbywania stażu, nie są samodzielni, gdyż pozostają pod nadzorem opiekunów, którzy polecają im co i jak mają zrobić, a nadto ich sprawdzają. Pozwany wskazał, że otrzymuje środki celowe na zapłatę dla lekarzy odbywających staż, szpital nic nie zyskał finansowo przez to, że zawarł z powódką umowę o nieodpłatne świadczenie usług .

/protokół rozprawy – k. 64-650/

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny

Powódka J. K. jest lekarką dentystką. Jest pochodzenia kurdyjskiego. Ukończyła studia na Wydziale Stomatologii na Uniwersytecie Medycznym w Ł.. Przebywa w Polsce, mieszka w Ł. na podstawie pozwolenia na pobyt czasowy.

[okoliczności bezsporne, także: zeznania powódki J. K. - e-protokół z dnia 29 października 2019 roku, znacznik czasu 00:59:19 i nast.]

W dniu 29 stycznia 2019 roku powódka zwróciła się z podaniem do Dyrektora pozwanego Szpitala z przyjęcie jej na okres odbywania stażu podyplomowego lekarza dentysty.

[podanie – k. 56]

Tego samego dnia pozwany, w osobie p.o. Dyrektora dr n. med. M. D., wystawił na rzecz powódki „Promesę zawarcia umowy cywilno-prawnej w celu i na okres realizacji stażu podyplomowego lekarza/lekarza dentysty”, w którym to dokumencie wyraził zgodę na zawarcie z powódką umowy cywilno-prawnej w celu i na okres realizacji stażu podyplomowego lekarza dentysty od dnia 1 marca 2019 roku, zgodnie z programem stażu podyplomowego, określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 września 2012 roku w sprawie stażu podyplomowego lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2014 roku, poz. 474, ze zm.), w przypadku skierowania jej do odbycia stażu podyplomowego.

[promesa – k. 18]

Uchwałą nr 102/P- (...) z dnia 5 lutego 2019 roku Prezydium Okręgowej Rady Lekarskiej w Ł. przyznało powódce prawo wykonywania zawodu lekarza dentysty w celu i na czas odbycia stażu podyplomowego na obszarze RP, ważne od dnia 19 września 2019 roku.

[uchwała – k. 19]

Uchwałą nr 1037/P- (...) z dnia 5 lutego 2019 roku w sprawie stażu podyplomowego lekarza (...) Okręgowej Rady Lekarskiej w Ł. skierowało powódkę od dnia 1 marca 2019 roku na staż podyplomowy, wyznaczając jednocześnie jako miejsce odbycia stażu pozwaną placówkę.

[uchwała – k. 17]

W dniu 1 marca 2019 roku pomiędzy powódką (określoną jako (...)) a pozwanym (Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej (...) Szpital (...) Medycznej (...) w Ł. - (...) Szpital (...) z siedzibą w Ł. – oznaczony jako (...)) zawarte zostało „Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych” (...). Zgodnie z § 1 ust. 1 Porozumienia Korzystający powierza wykonywania Wolontariuszowi a Wolontariusz dobrowolnie podejmuje się wykonania na rzecz Korzystającego czynności zgodnie z załączonym do umowy zakresem czynności. Czynności te wykonywane miały być pod opieką wskazanego lekarza, w okresie od dnia 1 marca 2019 roku do dnia 19 września 2019 roku, a miejscem ich wykonywania „ZP ZOZ (...) im.WAM UM w Ł. – (...) (§ 2). Stosownie do § 3 Porozumienia „Z uwagi na charakter i ideę wolontariatu:

1. Wolontariusz jest obowiązany wykonywać uzgodnione czynności osobiście.
2. Wolontariusz za swoje czynności nie otrzyma wynagrodzenia.
3. Wolontariuszowi mogą przysługiwać świadczenia zdrowotne na zasadach przewidzianych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
4. Wolontariusz jest zobowiązany do ubezpieczenia się od następstw nieszczęśliwych wypadków i dostarczenia aktualnej polisy OC”.

Zgodnie z § 9, w sprawach nieuregulowanych Porozumieniem zastosowanie będą miały odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego oraz ustaw powołanych we wstępie porozumienia.

[porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych – k. 20-21]

Załącznikiem do porozumienia jest „zakres czynności”, którym wskazano, że lekarz stażysta jest uprawniony do wykonywania zawodu wyłącznie w miejscu odbywania stażu pod kierunkiem lekarza posiadającego prawo wykonywania zawodu, w zakresie i na zasadach określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 września 2012 roku w sprawie stażu podyplomowego lekarza / lekarza dentystry (Dz. U. z 2014 roku, poz. 474). W zakresie czynności określono szczegółowy zakres obowiązków (punkt I.), zakres uprawnień (punkt II) i zakres odpowiedzialności (punkt III).

[zakres czynności – k. 22-23]

Umowa z powódką została podpisana tylko do dnia 19 września 2019 roku, a nie do końca stażu, gdyż do tego dnia mogła ona przebywać na terenie Polski – do dnia 19 września 2019 roku posiadała pozwolenie na pobyt czasowy.

[okoliczności bezsporne, także: pismo – k. 29-30]

Pismem z dnia 27 maja 2019 roku Prezes Okręgowej Rady Lekarskiej w Ł. zwrócił się do Dyrektora SP ZOZ (...) im. WAM UM w Ł. (...)...o skorygowanie i zawarcie [z powódką] prawidłowej umowy zgodnie z art. 15 ust. 5f ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentystry oraz ustalenie wynagrodzenia zgodnie z § 6 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie stażu podyplomowego lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. 2014.poz. 474, ze zm.), z dniem w którym doktor J. K. przystąpiła do wykonywania obowiązków lekarza stażysty, tj. od dnia 1 marca 2019 roku”.

[pismo – k. 25]

Odpowiadając na powyższe wystąpienie, pozwany w piśmie z dnia 13 czerwca 2019 roku wskazał, że powódka „...zawarła w dniu 01.03.2019 r. ze Szpitalem umowę o wolontariat – Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych, w której w paragrafie 3 pkt 2 zobowiązała się do nieodpłatnego świadczenia usług w ramach nauki-stażu podyplomowego. Nie mamy więc podstaw do wypłaty jej wynagrodzenia od dnia 01.03.2019 roku. Pismo z dnia 29.01.2019 r. w sprawie przyjęcia na staż podyplomowy nie określa formy tego stażu, natomiast promesa udzielona przez Szpital określa tę formę jako wolontariat”.

[pismo – k. 26]

W dniu 4 lipca 2019 roku powódka, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika procesowego, wezwała pozwanego do „...podpisania w terminie natychmiastowym, najpóźniej 3 dni od dnia doręczenia niniejszego wezwania umowy cywilnoprawnej o staż podyplomowy i ustalenie wynagrodzenia zgodnie z § 6 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie stażu podyplomowego lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. 2014. poz. 474 ze zm.), a ponadto wzywam do zapłaty wynagrodzenia za pracę wykonaną przez moją wnioskodawczynię w ramach odbywania stażu od dnia 1 marca 2019 r. do dnia zapłaty pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego bez dalszych wezwań”.

[wezwanie – k. 26-27]

Przywołane wezwanie zostało doręczone pozwanemu dnia 9 lipca 2019 roku. Odnosząc się do wezwania pozwany Szpital w piśmie z dnia 11 lipca 2019 roku wyjaśnił, iż w sprawie powódki pracownicy szpitala postępowali zgodnie z obowiązującymi przepisami. J. K. jest cudzoziemcem niebędącym obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, nie spełnia również warunków określonych w art.15 ust. 3e ustawy z dnia 5 grudnia 1996 roku o zawodach lekarza i lekarza dentysty, w związku z czym w oparciu o art. 15 ust. 3 f może odbyć staż podyplomowy jedynie na podstawie umowy cywilno-prawnej. Umowę taką dyrekcja pozwanego szpitala podpisała; podpisana przez powódkę umowa o świadczenie wolontarystyczne jest umową cywilno-prawną.

[pismo – k. 29-30]

Powódka odbywa staż podyplomowy w grupie około 20 stażystów. Jest jedyną osobą, która nie dostaje za staż żadnego wynagrodzenia. Pozostałe osoby odbywające staż razem z J. K. otrzymują wynagrodzenie. Zakres czynności pozostałych stażystów jest analogiczny jak zakres czynności powódki. Powódka wykonuje taką samą pracę, jak inni stażyści, przyjmuje pacjentów, udziela im pomocy, wykonują badania zgodnie z procedurami, mają dostęp do dokumentacji medycznej. Prace te wykonywane są pod nadzorem lekarzy specjalistów.

[umowa o pracę – k. 61, zakres czynności – k. 62-63, zeznania świadka J. K. - e-protokół z dnia 29 października 2019 roku, znacznik czasu 00:30:16 i nast., zeznania powódki J. K. - e-protokół z dnia 29 października 2019 roku, znacznik czasu 00:59:19 i nast.

Powódka zawarła kolejną umowę z pozwanym - Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych na dalszy czas trwania stażu podyplomowego powódki w pozwanym szpitalu, to jest na okres od września 2019 roku do końca lutego 2012 roku. Zakres obowiązków powódki jest taki sam jak w porozumieniu z dnia 3 marca 2019 roku. Zgodnie z porozumieniem powódka, jak do tej pory, ma świadczyć swoje usługi nieodpłatnie.

[okoliczność bezsporna, potwierdzona przez strony na rozprawie]

W kwestiach dowodowych Sąd pominął tę część zeznań świadka J. K., w których, zgodnie z tezą dowodową rozszerzoną przez pełnomocnik strony powodowej na rozprawie świadek ten miał zeznawać na okoliczność skąd finansowane są świadczenia medyczne wykonywane przez świadka i innych lekarzy stażystów. Świadek nie miała bowiem żadnej wiedzy na powyższą okoliczność, a nadto zagadnienia te są wprost regulowane przepisami prawa.

Dla potrzeb niniejszej sprawy, w świetle zgłoszonego roszczenia i stanowisk stron wystarczającym było dokonanie ustalenia, że rzeczywiście, tak jak utrzymywała to powódka, zakres jej obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności był tożsamy z tymi zakresami, jakie mieli inni lekarze stażyści, odbywający staż podyplomowy z powódką. Wynikało to w sposób jednoznaczny już chociażby z porównania stosownych „zakresów czynności”, stanowiących załączniki do umowy zawartej z powódką (k. 23-24) i ze świadkiem J. K. (k. 62-63), a dodatkowo z zeznań świadka i samej pozwanej, które potwierdziły, iż przebieg stażu był dla nich taki sam, uwzględniając oczywiście odmienną przypadków, z jakimi się podczas stażu zetknęły. Wreszcie, okoliczność ta w istocie rzeczy nie była kwestionowana przez stronę pozwaną.

Sąd nie dociekał, czy w rzeczywistości zakres uprawnień i obowiązków był tak szeroki, jak wykazywała to powódka, podkreślając że stażyści praktycznie samodzielnie badali pacjentów, udzielali porad, wydawali skierowania, uczestniczyli w zabiegach czy tworzyli dokumentację medyczną, czy też jak utrzymywał pozwany, byli oni jedynie statystami, bezwzględnie podporządkowanymi poleceniom opiekuna i innych lekarzy, niemającymi prawa do podejmowania samodzielnych działań z pacjentami a ich obecność sprowadzać się miała jedynie do obserwowania pracy doświadczonych lekarzy. Kwestia charakteru, rodzaju i zakresu czynności rzeczywiście wykonywanych przez lekarzy stażystów, wśród których była powódka, nie ma w sprawie znaczenia. Sąd uznał bowiem za prawdziwe twierdzenia strony pozwanej, iż wszelkie kwestie dotyczące finansowania lekarzy dentystów odbywających staż podyplomowy regulowane są przepisami, a wysokość otrzymywanego przez stażystę wynagrodzenia (jeśli je oczywiście otrzymuje z uwagi na rodzaj zawartej umowy) jest stała i wynika wprost z Rozporządzenia Ministra Zdrowia.

Tym samym wymiar wynagrodzenia stażysty otrzymującego wynagrodzenie nie zależy od faktycznie wykonywanych czynności, jak również od wpływu „przydatności” danego stażysty na wyniki, tempo, sprawność, jakość i ilość usług medycznych świadczonych w miejscu odbywania stażu.

Sąd zważył, co następuje

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

W istocie rzeczy treścią powództwa są dwa odrębne żądania.

Pierwsze z nich jest oparte o przepis art. 64 Kodeksu cywilnego. Przywołany przepis stanowi, że prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, zastępuje to oświadczenie.

Artykuł 64 kc znajduje zastosowanie we wszystkich przypadkach, w których na dłużniku ciąży obowiązek złożenia materialnoprawnego oświadczenia woli określonej treści. Obowiązek ten może wynikać z czynności prawnej lub z ustawy. Zastosowanie art. 64 kc jest więc możliwe, jeśli czynność prawna lub ustawa zobowiązuje podmiot prawa cywilnego do złożenia oświadczenia woli o określonej treści, a osoba zobowiązana uchyła się od wykonania tego obowiązku.

Należy jednak uwypuklić, że art. 64 kc określa procesowy sposób realizacji obowiązku złożenia oświadczenia woli; nie stanowi natomiast podstawy prawnej obowiązku złożenia oświadczenia. Jak to jednoznacznie wskazał SA w Ł. w Wyroku z dnia 18 sierpnia 2016 roku, sygn. akt I ACa 212/16, [legalis 1509081](#), przepis art. 64 kc nie jest samoistną podstawą dla kreowania obowiązku złożenia oznaczonego oświadczenia woli. Stanowi on jedynie podstawę prawną do przymusowej realizacji obowiązku, który wynika z innego źródła. Orzeczenie zatem, któremu przysługuje zawarty w art. 64 kc musi być oparte na określonej normie prawa materialnego, która przewiduje skorelowany z uprawnieniem drugiej strony o charakterze roszczenia cywilnoprawnego obowiązek zobowiązanego złożenia oświadczenia woli (w rozumieniu prawnomaterialnym).

Powódka wskazywała, że materialno-prawna podstawa obowiązku złożenia określonego, żadanego przez nią oświadczenia woli wynika dla pozwanego z przepisów ustawy z dnia 5 grudnia 1996 roku o zawodach lekarza i lekarza dentystry (tj. Dz.U. z 2019 roku, poz. 537, ze zm. – dalej jako „ustawa”).

Sąd nie podziela tego wniosku.

W ramach odbywania przez lekarza (lekarza dentystę) stażu podyplomowego, pozwany ma obowiązek zawarcia z nim umowy.

Należy w tym miejscu przywołać treść przepisów art. 15 ust. 3d, 3e i 3f ustawy.

„3d Lekarz, lekarz dentysta odbywa staż podyplomowy na podstawie umowy o pracę, zawartej na czas określony, w celu przygotowania zawodowego obejmującego realizację programu stażu podyplomowego, z zastrzeżeniem ust. 7a.

3e. Cudzoziemiec, niebędący obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, odbywa staż podyplomowy na zasadach obowiązujących obywateli polskich, jeżeli spełnia co najmniej jeden z poniższych warunków:

- 1) posiada zezwolenie na pobyt stały w Rzeczypospolitej Polskiej lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej;
- 2) posiada status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) posiada ważną Kartę Polaka.

3f. Cudzoziemiec niebędący obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, który nie spełnia warunków, o których mowa w ust. 3e, odbywa staż podyplomowy na podstawie umowy cywilnoprawnej o staż podyplomowy, zawartej z jednostką, o której mowa w art. 5 ust. 9, w której to umowie określa się zakres wzajemnych zobowiązań na czas jego odbywania”

Powódka jest K., obywatelką Iraku. Jest więc „Cudzoziemcem niebędącym obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej” w rozumieniu przepisu art. 15 ust. 3f ustawy. Nadto powódka nie wykazała spełnienia warunków, o których mowa w ust. 3e.

W tej sytuacji w stosunku do powódki wyrażającej chęć odbycia stażu podyplomowego pozwany miał obowiązek zawarcia „umowy cywilno-prawnej o staż podyplomowy”. Pozwany wywiązał się z nałożonego nań obowiązku – umowa taka została zawarta. W dniu 1 marca 2019 roku pomiędzy powódką a pozwanym zawarte zostało „Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych”. Porozumienie to niewątpliwie stanowi umowę cywilno-prawną, spełniając wszelkie jej wymogi, w szczególności odnoszące się do sposobu jej zawarcia, jak i treści regulującej prawa i obowiązki stron. Przywołane porozumienie zawarte zostało na czas określony, do dnia 19 września 2019 roku. Następnie powódka zawarła z pozwanym kolejne Porozumienie, na dalszy czas trwania jej stażu podyplomowego.

Co znamienne, treść przywołanego przepisu ustawy, nakładającego na pozwanego obowiązek zawarcia umowy cywilno-prawnej o staż podyplomowy nie nakazuje obowiązku zawarcia umowy odpłatnej.

Owszem, zwraca się uwagę, że niewykonaniem obowiązku złożenia oświadczenia woli jest nie tylko brak oświadczenia woli ale także złożenie oświadczenia o innej treści niż wymagana (tak np. Kodeks Cywilny, [red.] K. Osajda, 2019, wersja elektroniczna, www.legalis.pl, komentarz do art. 64 kc, teza V). Z taką jednak sytuacją nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Pozwany nie miał bowiem obowiązku zawarcia z powódką umowy odpłatnej a „jedynie” zawarcia - w domyśle - jakiegokolwiek umowy cywilno-prawnej, co też – jak wskazano – uczynił. Tym samym, nie złożył oświadczenia woli o treści innej niż wymagana. Zawarcie z powódką umowy o treści jak „Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych” mieściło się w zakresie swobody wyznaczonej granicami przepisu art. 15 ust. 3f ustawy.

Ujmując rzecz od innej nieco strony, trzeba mieć na uwadze, że sam wynikający z ustawy (lub czynności prawnej) obowiązek złożenia oświadczenia nie jest wystarczający dla wydania na podstawie art.64 kc orzeczenia zastępującego to oświadczenie. Konieczne jest, aby oświadczenie to było oznaczone, co umożliwi określenie jego treści. Przepis art. 15 ust. 3f ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty nakłada na pozwanego obowiązek zawarcia ze stażystą umowy cywilnoprawnej o staż podyplomowy, ale nie określa jej treści, czyli nie wskazuje jakiej treści oświadczenie ma złożyć pozwany, w szczególności nie nakazuje, że ma to być umowa z wynagrodzeniem dla powódki. Uprawnionym jest więc wniosek, że powódka na podstawie przepisu art. 64 kc mogłaby się domagać od pozwanego wyłącznie złożenia przezeń oświadczenia woli o zawarciu z powódką jako stażystką chcącą odbyć staż umowy cywilnoprawnej o staż podyplomowy, a więc jedynie w sytuacji gdyby pozwany w ogóle takiej umowy nie zawarł albo zawarł ją lecz zawarta umowa nie byłaby umową cywilno-prawną o staż dyplomowy. Powódka nie może natomiast żądać złożenia przez pozwanego oświadczenia woli, w którym zobowiąże się on do świadczenia powódce wynagrodzenia, gdyż ewentualna treść tej umowy nie jest przez przepis ustawy oznaczona. W świetle przepisu ustawy możliwe jest więc zarówno zawarcie umowy odpłatnej jak i nieodpłatnej, byle tylko była ona „umową cywilnoprawną o staż podyplomowy”.

Sąd zwrócił uwagę, iż w uzasadnieniu pozwu powódka przedstawiła okoliczności poprzedzające zawarcie z pozwanym „porozumienia” z dnia 1 marca 2019 roku, w taki sposób, aby wywrzeć wrażenie, że przedmiotowe porozumienie pozostaje w kwestii nieodpłatności świadczeń powódki w sprzeczności z treścią wcześniejszej Uchwały Nr 1037/P- (...) Izby Lekarskiej z dnia 5 lutego 2019 roku, a pozwany dopuścił się w tym zakresie samowolnych zmian w stosunku do tego, co miałyby już zostać przesądzone w uchwale. Zdaniem powódki, z treści powołanej uchwały ma bowiem wynikać skierowanie jej do odbycia stażu podyplomowego, a nie do odbycia „świadczeń wolontarystycznych”. Tak więc, w jej ocenie „pozwany samowolnie, niezgodnie z przepisami prawnymi w zakresie odbywania stażu

podyplomowego przez lekarzy i lekarzy dentystów postanowił dokonać modyfikacji stosunku prawnego poprzez przedstawienie do podpisania »porozumienia o wykonywanie świadczeń wolontarystycznych«. Sąd nie podziela powyższych wniosków. Istotnie, Uchwała Izby Lekarskiej postanawia o skierowaniu powódki od dnia 1 marca 2019 roku na staż podyplomowy i wyznacza placówkę, tj. pozwany szpital, „jako miejsce odbycia stażu podyplomowego”. Co istotne, treść przywołanej Uchwały w żaden sposób nie przesądza, jak chce tego powódka, że pozwany, jako placówka, w której przebiegać ma jej staż podyplomowy, ma obowiązek zawrzeć z nią umowę, w myśl której otrzymywałaby wynagrodzenie. Co więcej, przedmiotowa Uchwała z dnia 5 lutego 2019 roku w ogóle się w tej kwestii nie wypowiada. Również promesa, wystawiona przez pozwanego szpitala, wprost wskazuje, że SP-ZOZ (...) im. WAM UM w Ł. - (...) wyraża zgodę na zawarcie z J. K. umowy cywilno-prawnej, nie zaś umowy cywilno-prawnej w oparciu o którą, powódce przyznane zostanie wynagrodzenie ze wykonywane przez nią czynności. Zawarte w dniu 1 marca 2019 roku „porozumienie” jest „umową cywilno-prawną” w rozumieniu art. 15 ust. 3f ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty. Zawierając porozumienie pozwany wywiązał się z nałożonego nań obowiązku zawarcia ze stażystą umowy cywilnoprawnej o staż podyplomowy. Działal zgodnie z przepisem ustawy i w wykonaniu Uchwały Izby Lekarskiej o skierowaniu powódki od dnia 1 marca 2019 roku na staż podyplomowy.

Dla wykazania słuszności swojego stanowiska, powódka w uzasadnieniu pozwu odwoływała się również do treści przepisu § 6 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 września 2012 roku w sprawie stażu podyplomowego lekarza i lekarza dentysty (tj. Dz. U. z 2014 roku, poz. 474, ze zm.) – dalej jako „rozporządzenie”. Przywołany przepis stanowi, że „Lekarz, lekarz dentysta odbywający staż otrzymuje zasadnicze wynagrodzenie miesięczne w wysokości (...)”. Na gruncie przywołanego przepisu, powódka wywodziła, że „wykładnia językowa przepisu wskazuje, że k a ż d y [podkreślenie powódki] lekarz odbywający staż otrzymuje wynagrodzenie miesięczne w określonej kwocie, nie różnicując nawet czy to wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę czy wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia. Gdyby ustawodawca dopuszczał możliwość odbywania stażu bezpłatnie, zostałyby to uregulowane”. W ocenie Sądu powyższa wykładnia nie zasługuje na akceptację. Wydaje się bowiem, że umknęło powódce, iż przywołany przepis (§ 6 ust 5 rozporządzenia) stanowi element § 6, który wprost odnosi się nie do wszystkich odbywających staż, a do umowy o pracę, o której mowa w art. 15 ust. 3 d ustawy, co wynika z ustępu pierwszego paragrafu 6 rozporządzenia. § 6 rozporządzenia, w tym przywoływany przez powódkę jego ust. 5 dotyczy tylko tych lekarzy i lekarzy dentystów, którzy wykonują staż podyplomowy na podstawie umowy o pracę, zawartej na zasadzie w art. 15 ust. 3 d ustawy, a więc w sposób oczywisty nie może regulować sytuacji, a tym bardziej wysokości wynagrodzenia osób, które jak powódka, realizują swój staż podyplomowy na zasadzie cywilno-prawnej umowy o staż podyplomowy będącej umową nieodpłatną. Prawidłowe znaczenie tego przepisu oznacza nie, że każdy lekarz odbywający staż otrzymuje wynagrodzenie miesięczne w kwocie określonej rozporządzeniem, lecz że każdy lekarz odbywający staż na podstawie umowy o pracę otrzymuje wynagrodzenie miesięczne w kwocie określonej rozporządzeniem. Rozporządzenie nie zajmuje się wynagrodzeniem osób odbywających staż dyplomowy w oparciu o nieodpłatną umowę cywilno-prawną umowy o staż podyplomowy, gdyż nie zachodzi taka potrzeba, skoro stażysta wykonuje swoje czynności nieodpłatnie, nie otrzymując za nie wynagrodzenia.

Nadto, w kontekście przedmiotowego żądania, warto zwrócić uwagę również i na następującą kwestię. Zdaniem Sądu orzeczenie sądu wydane w oparciu o przepis art. 64 kc nie ma mocy wstecznej, wywołuje skutki ex nunc (na przyszłość) a Sąd orzekający nie może nadać takiemu orzeczeniu skutku wstecznego. Powódka domaga się zaś zobowiązania pozwanego Szpitala do złożenia oświadczenia woli co do zawarcia z nią umowy, w miejsce umowy, która została już w całości zrealizowana; upłynął już bowiem termin na jaki została ona zawarta. J. K. wniosła w pozwie o zawarcie odpłatnej umowy cywilnoprawnej o staż podyplomowy odbywany w terminie 1 marca 2019 roku do 19 września 2019 roku. Termin ten upłynął przed dniem zamknięcia rozprawy (por art. 316 § 1 kpc). Bezsparnie strony zawarły już kolejne porozumienie, obejmujące dalszy okres trwania stażu powódki. Powódka, reprezentowana w sprawie przez zawodowego pełnomocnika procesowego w osobie adwokata złożyła zaś na terminie rozprawy oświadczenia, że powództwa nie modyfikuje ani nie rozszerza.

W sprawie było bezspornym, okoliczność tę zresztą podała sama powódka w uzasadnieniu pozwu, iż mieszka w Ł. na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy. Nadto powódka nie wykazała, że posiada status uchodźcy w RP, jak

również, żeby posiadała ważną Kartę Polaka. Oznacza to, że nie spełnia żadnego ze specjalnych warunków wskazanych w przepisie art. 15 ust. 3e ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty, uprawniających ją do odbywania stażu podyplomowego „na zasadach obowiązujących obywateli polskich”, a więc na podstawie umowy o pracę.

W świetle powyższych rozważań brak jest podstaw do zobowiązania pozwanego do złożenia oświadczenia woli jak w żądaniu pozwu. W ustalonych realiach faktycznych pozwany nie miał bowiem wynikającego z ustawy obowiązku zawarcia z powódką takiej umowy, która określałaby, że pracę w ramach odbywanego u pozwanego stażu podyplomowego wykonuje ona odpłatnie. Miał obowiązek zawrzeć „umowę cywilno-prawną o staż podyplomowy” i taką umowę z powódką zawarł. Tym samym, powódce nie przysługuje roszczenie o zobowiązanie pozwanego do złożenia oświadczenia woli o treści jak w tiret pierwszym pozwu. Żądanie to podlegało więc oddaleniu.

Czym innym natomiast jest kwestia oceny słuszności i sprawiedliwości przyjętego przez ustawodawcę rozwiązania, które rzeczywiście osoby znajdujące się w sytuacji jak powódka traktuje inaczej niż lekarzy stażystów będących obywatelami polskimi lub cudzoziemcami będącymi obywatelami państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Są to jednak uwagi de lege ferenda, które winny być kierowane nie do Sądu, lecz do ustawodawcy.

W konsekwencji brak jest uzasadnienia do uwzględnienia również drugiego ze zgłoszonych roszczeń, a więc żądania zapłaty, odpowiadającej wynagrodzeniu, jakie powódka uzyskiwałaby, gdyby zawarła z nią umowę o pracę w myśl przepisu art. 15 ust. 3d ustawy.

W ocenie Sądu nie istniały podstawy do ingerencji w ukształtowany przez Sąd stosunek prawny. Skoro strony zgodnie ustaliły, że powódka za swoje czynności nie otrzyma wynagrodzenia (§ 3 ust. 2 porozumienia z dnia 1 marca 2019 roku), a umowa ta była ważna i została już wykonana (zawarta została do dnia 19 września 2019 roku) i nie zachodziły żadne nadzwyczajne okoliczności pozwalające Sądowi odmiennie od woli stron kształtować treść umowy, brak jest podstawy prawnej do zasądzenia obecnie od pozwanego na rzecz powódki wynagrodzenia.

Wynik postępowania wskazuje również, że nie zachodzi sytuacja bezpodstawnego wzbogacenia strony pozwanej. Hipotetycznie stan bezpodstawnego wzbogacenia można by rozważać jedynie w sytuacji, gdyby pozwany z góry otrzymywał środki na wszystkie osoby, jakie wnoszą o odbycie u niego stażu podyplomowego, a następnie arbitralnie z niektórymi z nich zawierał umowy cywilno-prawne o staż podyplomowy przewidujące brak wynagrodzenia. Zasady finansowania stażu podyplomowego regulowane są przepisami kilkakrotnie już tu przywołanego Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 września 2012 roku. Zgodnie z § 18 środki na sfinansowanie stażu pochodzą z budżetu marszałka województwa, i stosownie § 18 ust. 7 w przypadku ich niewykorzystania podlegają niezwłocznie zwrotowi do właściwego marszałka województwa.

Uzasadnienie wyroku nie obejmuje, stosownie do przepisu art. 328 § 3 kpc i oświadczenia złożonego przez pełnomocnika powódki w piśmie procesowym z dnia 25 listopada 2019 roku, w którym wskazuje ona, iż wnosi o sporządzenie uzasadnienia wyroku z dnia 6 listopada 2019 roku w części, tj. w zakresie punktu 1. wyroku.

Mając na względzie całość przedstawionych rozważań, Sąd orzekł jak w punkcie 1. sentencji wyroku z dnia 6 listopada 2019 roku